

Fàbrica de bisbes

Taronges, cotxes,
mobles... i bisbes.
El País Valencià
és el major productor
de caps diocesans
de l'estat espanyol.
Catalunya i les Illes
són les dues
principals destinacions.
Destaquen pel seu
conservadorisme,
igual que l'arquebisbe
de València,
tot i que aquest,
curiosament,
no és de la terra.

Quan el migdia del passat 22 de gener el Vaticà anunciava el nom del nou bisbe d'Eivissa, Vicente Juan Segura, ningú no va estranyar-se a les Illes. Des de 1976 tots els caps diocesans –sis, inclòs aquest– han estat valencians, i tots, també, han fet servir Eivissa com el seu particular trampolí cap a aspiracions més elevades.

L'allau de bisbes valencians que han copat totes les diòcesis balears i algunes catalanes els últims anys demostra la potència d'aquest sector al País Valencià. Una productivitat que nodreix també llocs tan distants de l'estat espanyol com Santander i Mérida, com El Ferrol i Cartagena... com no, Cartagena.

Perquè és el País Valencià, i no cap de les dues Castelles o l'Aragó, com podríem presuposar, qui compta amb més arquebisbes, bisbes i bisbes auxiliars arreu de l'estat. El País Valencià encapçala les tres categories, i, és clar, la classificació general. Un lideratge aclaparador.

El clergat valencià, consegüentment, té molt de pes al si de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE), i al mateix temps és molt ben vist al Vaticà: no crea problemes i, en general, té un nivell de conservadorisme prou elevat, com agrada allà. La Santa Seu, doncs, ha volgut estendre al màxim possible aquest tarannà, i als Països Catalans ho ha fet sobradament, tot aprofitant la llengua compartida: les tres diòcesis de les Illes Balears i dues de les catalanes tenen al capdavant diversos valencians, una circumstància que en alguns casos ja és tradicional.

Cúria valenciana a les Illes. Des de 1947 a Mallorca, i des de 1976 i 1977 a Eivissa i Menorca, respectivament, cap dels bisbes nomenats a les Illes hi ha nascut. De fet, no tenen ni província eclesiàstica pròpia: depenen de València. "No hi ha hagut mai una demanda forta de bisbes balears ni de província eclesiàstica. El problema és sociològic: manca consciència col·lectiva", argumenta el sociòleg balear Antoni Tarabini.

Cada illa és espiritualment autònoma, això sí. A Menorca hi ha més lligams amb el Principat. El caràcter de la gent és més obert i els successius bisbes catalans i valencians no han tingut problemes a l'hora d'implicar-se en la realitat social, molt cohesionada i amb una tradició cultural arrelada.

A Eivissa, en canvi, hi ha hagut més sintonia amb el País Valencià, potser per raons d'operativitat. Hi ha més gent forana i el caire del bisbat ho testifica: menys implicació i molt més conservadorisme, qui sap si per despertar a colps de bíblia una societat fonamentalment laica. La recent designació de Vicente Juan Segura és, com acostuma a passar a Eivissa, un mer tràmit per a l'interessat de cara a una destinació de més anomenada.

La magnitud de Mallorca és enorme, al costat de Menorca i les Pitiüses, i el bisbe té més rellevància. Durant el quart de segle que va ocupar la diòcesi, Teodor Úbeda, natural d'Ontinyent (Vall d'Albaida), sense ser progressista, va fer-se estimar per la gran part dels mallorquins, defensant la llengua pròpia o l'ecologisme. Potser aquest acostament al poble li

va impedir d'arribar a cotes més altes dins de l'Església, com semblava que passaria. La seua mort, el 2003, ha donat pas a Jesús Murgui, un valencià envoltat de gent de l'Opus Dei, molt proper a l'arquebisbat de València i que ha refredat una mica la relació amb entitats com la Fundació Deixalles (creada el 1986 amb el suport del bisbat per ajudar la gent més necessitada) i Projecte Home (que lluita contra la drogoaddicció) amb l'excusa de contenir les despeses. Fins ara no ha fet declaracions contra els homosexuals o el divorci *express*, però és molt menys accessible a la gent que Úbeda.

Volem bisbes catalans! Encara que només en part, aquest clam pronunciat per molts ciutadans catalans a les acaballes del franquisme ha tingut la seua repercussió. Avui, els dos arquebisbes són catalans, com cinc dels vuit bisbes i l'únic bisbe auxiliar. La resta? Dos bisbes valencians i un altre de Conca, Josep Àngel Saiz, que ja va passar per Barcelona.

Això no és cap garantia, però. Saiz (bisbe de Terrassa) i Romà Casanova (bisbe de Vic) són algunes de les mans dretes que ha col·locat l'ara cardenal arquebisbe emèrit de Barcelona, el valencià Ricard Maria Carles, destacat pel seu distanciament d'aquells que defensen les particularitats de l'Església catalana.

El tercer lloc que ocupa el Principat a la classificació, per tant, és producte d'una exigència de la societat. Més enllà de les seues fronteres, ni un bisbe català ni mig.

I els dos valencians? Xavier Salinas porta més de set anys com a cap de la diòcesi de Tortosa, on s'ha adaptat prou bé. Josep Torrens, que presideix l'associació Església Plural, opina que "és molt valorat pels fidels, malgrat haver estat un dels pocs bisbes que des de Catalunya s'ha posicionat a favor dels dictats de la CEE". Això sí, Salinas va alinear-se del costat de la Plataforma en Defensa de l'Ebre contra el PHN.

Agustí Cortés, que acaba d'accedir a la diòcesi de nova creació de Sant Feliu de Llobregat, prové d'Eivissa. Tot i que és prompte per jutjar-lo, les paraules que va pronunciar durant la seua presa de possessió són esperançadores. "Sembla poc orgullós, desitjós d'adaptar-se, li agrada escoltar la gent, no hauria de tenir grans

Procedència dels bisbes a l'estat espanyol

	TOTAL	ARQUEBISBES	BISBES	BISBES AUXILIARS
PAÍS VALENCIÀ	15	2	11	2
CASTELLA-LLEÓ	14	2	11	1
CATALUNYA	8	2	5	1
GALÍCIA	6	1	4	1
CASTELLA – LA MANXA	6	1	5	-
ARAGÓ	6	1	5	-
MADRID	5	2	2	1
PAÍS BASC	3	-	2	1
EXTREMADURA	3	-	2	1
ANDALUSIA	3	-	3	-
MÚRCIA	2	1	1	-
NAVARRA	2	-	1	1
CANTÀBRIA	1	1	-	-
ILLES CANÀRIES	1	1	-	-
ASTÚRIES	1	-	1	-
ILLES BALEARS	0	-	-	-
LA RIOJA	0	-	-	-
TOTAL ESTATAL	76	14	53*	9

Font: Conferència Episcopal Espanyola

* El bisbat de Jaén està vacant en aquests moments.

L'arquebisbat de València no és ocupat per un valencià des de 1923, tot i la fecunditat en caps diocesans de la terra

problemes a Sant Feliu", intueix Torrens. "A nivell ideològic, però, no hem de perdre de vista que, com la gran majoria de bisbes valencians que han arribat a Catalunya, està format a València o a Toledo, i això pot dificultar el seu encaix en la societat catalana, que és molt oberta. El gran risc és que els bisbes més conservadors de Catalunya l'atrapin", afegeix.

Josep Torrens tem que el nou bisbe d'Eivissa, Vicente Juan, continue la seua trajectòria al Principat: "L'escolanet del cardenal Carles, com el coneixen a Roma, seria un perill aquí, per la seva fama anticatalanista, i ben bé podria acabar

ocupant el bisbat de Girona, que precisament és una diòcesi difícil."

L'Església espanyola té fama de destinar bisbes valencians molt severes a Catalunya, amb la coartada que parlen català, tot i que no sintonitzen en absolut amb els valors de l'Església catalana. Un grup de reconeguts laics del Principat –entre els quals, Antoni Maria Badia i Margarit, Josep Maria Carbonell, Josep Benet o Fèlix Martí– van elaborar un manifest l'estiu de 2003, amb motiu de les contínues polèmiques en què es veia immers l'arquebisbe Carles, en què criticaven obertament la designació de valencians: "La realitat és que tenen una total formació castellana i la imposen, tant com poden."

La mateixa línia marcava un altre manifest, en aquest cas signat pel Fòrum Oriol –impulsat per alguns preveres de la diòcesi barcelonina que ja havien fet arribar al papa la seua preocupació–, elaborat pocs dies abans del relleu de Carles. En ell, qualificaven la possible elecció de Manuel Urena –valencià, bisbe de Cartagena– com a "totalment desencertada". "Necessitem una persona de tarannà obert i amb capacitat de diàleg [...] que col·labori en la dinamització de la pastoral conjunta de les diòcesis catalanes, fidel a les propostes del Concili Provincial Tarraconense de l'any 1995", reblaven.

Quinze bisbes 'made in Valencia'

1. Antonio Canizares Llovera, arquebisbe de Toledo des de desembre de 2002. Nascut a Utiel el 1945. De tarannà extremadament conservador, la seua trajectòria ha estat coronada amb un dels arquebisbats "estrella". Va ser bisbe d'Àvila durant cinc anys, i prové de l'arquebisbat de Granada. Presideix la Comissió d'Ensenyament de la Conferència Episcopal, càrrec que li ha permès de fustigar el Govern espanyol per la polèmica sobre l'avaluabilitat de l'assignatura de religió. Però no s'ha limitat a això: també ha criticat sense embuts el Pla Ibarretxe i l'ús del preservatiu, alhora que ha enaltit *La Pasión* i el seu director, Mel Gibson, com a model doctrinari.

2. Santiago García Araclí, arquebisbe de Mérida-Badajoz des de setembre de 2004. Nascut a València el 1940. Després de setze anys exercint com a bisbe de Jaén, ha estat nomenat cap d'aquest arquebisbat, un dels menys importants. Va refer a València, als anys setanta, el Moviment de Graduats d'Acció Catòlica, i va ser un dels fundadors del CEU San Pablo de Montcada (Horta), avui universitat completament privada i que ha practicat una "neteja" ideològica. No s'ha caracteritzat mai per aplicar una doctrina massa retrògrada, però tampoc no ha causat el més mínim problema a la Conferència Episcopal.

3. Francisco Cases Andreu, bisbe d'Albacete des d'agost de 1996. Nascut a Oriola (Baix Segura) el 1944. Va treballar a la diòcesi d'Oriola-Alacant durant cinc anys, fins al punt d'administrar-la transitòriament. A les comarques del sud del País Valencià guarden un bon record seu. Li reconeixen la seua capacitat de treball. Això sí, des de la seua diòcesi actual no ha dubtat a posar-se clarament de costat dels pares que exigeixen l'ensenyament de religió dins l'horari escolar.

4. Jesús Esteban Catalá Ibáñez, bisbe d'Alcalá de Henares des d'abril de 1999. Nascut a Vilamarxant (Camp de Túria) el 1949. Va passar alguns anys a Roma i el Vaticà, fins al punt de ser nomenat capellà del papa. El seu pas anterior per València no és recordat especialment, però el seu gran desig és tornar-hi el més prompte possible. La seua proximitat al sant pare pot explicar que definesca l'homosexualitat com "una anormalitat psicològica apresada que pot deixar de ser-ho" i que "hi ha doctors que la tracten a Amèrica amb èxit".

5. Manuel Urena Pastor, bisbe de Cartagena des d'octubre de 1998. Nascut a Albaida el 1945. El seu nom va sonar amb força per ocupar l'arquebisbat de Barcelona, rumor que generà una forta resposta dels sectors nacionalistes. N'estava molt interessat, i el nomenament de Lluís Martínez Sistach el va decebre. D'ací poc el podrien recompensar amb l'arquebisbat de Saragossa. És considerat el cap doctrinal de la CEE. De fet, ha propiciat la lectura del papa d'un text de suport al Pla Hidrològic. I ha escrit: "És necessari advertir dels perills que pot comportar divinitzar la democràcia, que podria convertir-se en un altre fonamentalisme."

6. José Gea Escolano, bisbe de Mondonedo-Ferrol des de maig de 1987. Nascut a Real de Gandia (Safor) el 1929. Segurament abandonarà el càrrec aquest estiu. És familiar, proper, però molt conservador. Aficionat a la informàtica, el pertorben els socialistes: "Si des del Govern no valoren la gravetat de l'avortament, si banalitzen el matrimoni i l'equiparen a qualsevol unió homosexual o heterosexual, si prescindeixen de la formació religiosa a les escoles, si aproven la televisió porqueria, si la solució per a la sida és l'ús d'anticonceptius, sense ocupar-se

Dels Borja a García-Gasco. València és seu arquebisbal des de l'any 1492. Roderic de Borja, que havia estat nomenat bisbe el 1458, va aconseguir l'any del descobriment d'Amèrica que el papa Innocenci VIII reconeguera València com a diòcesi metropolitana, incloent-hi Cartagena i Múrcia. Però un mes després d'estrenar el càrrec d'arquebisbe, Roderic de Borja tocava el cel, ja que era elegit papa: Alexandre VI.

Roderic, nebot del també papa Calixt III, donava pas a un guitzell d'adminis-

tradors de la seua arquebisbal units pel mateix cognom: Borja.

44 persones s'han fet càrrec de l'arquebisbat valencià durant aquests 513 anys, però de vegades passa que qui se'n calça no se'n vesteix, i, així, fa 82 anys que no hi ha un arquebisbe valencià a la plaça del Palau del cap i casal. Un fet que sobta en comprovar la fecunda creació de caps diocesans que caracteritza el País Valencià.

Enrique Reig Casanova en va ser l'últim, i només va ocupar el càrrec de 1920

a 1923. Els seus cinc successors han estat forans. Una demostració clara del conformisme que també distingeix el clergat valencià. Únicament hi ha sectors reduïts —com la revista *Saó*, Parròquies Populars i Obreres i Capellans en el Treball— que demanen un discurs propi de l'Església al País Valencià. La marginació de la llengua pròpia a les parròquies tampoc no ha estat contestada des del carrer.

L'actual arquebisbe, Agustín García-Gasco, nascut a Corral de Almaguer (Tolledo) el 1931, no acostuma a desmerèi-

d'una formació seriosa sobre la castedat, quina col·laboració poden esperar de l'Església? Que accedisca a donar per bo aquest estil de vida i que accepte la immoralitat que es fomenta des del Govern?"

7. José Vilaplana Blasco, bisbe de Santander des d'octubre de 1991. Nascut a Benimarfull (Comtat) el 1944. La Casa de Cultura del seu poble natal porta el seu nom. Va ser bisbe auxiliar de València als anys vuitanta, i és ben considerat pels àmbits progressistes.

8. Jesús Murgui Soriano, bisbe de Mallorca des de febrer de 2004. Nascut a València el 1946. Va ser bisbe auxiliar a València i administrador apostòlic de la diòcesi de Menorca durant quatre mesos. A Mallorca ha substituït Teodor Úbeda, de qui els fidels guardaran sempre un bon record. Les organitzacions de base tenen alguns problemes amb ell, ja que prioritza la contenció econòmica.

9. Joan Piris Frigola, bisbe de Menorca des d'abril de 2001. Nascut a Cullera (Ribera Baixa) el 1939. Desperta simpaties entre tots els sectors, és proper a la gent i sensible a les especificitats de l'illa.

10. Vicente Juan Segura, bisbe d'Eivissa a partir d'abril de 2005. Nascut a Tavernes de la Vallidigna (Safor) el 1955. El 16 d'abril prendrà possessió del càrrec. Mentrestant, administra la diòcesi qui fins ara n'era bisbe, Agustí Cortés, destinat a Sant Feliu de Llobregat. Vicente Juan prové del Vaticà, on ocupava la secretaria d'Estat de Sa Santedat, un càrrec només inferior al del sant pare i el secretari d'Estat. Serà, novament, un bisbe fugaç, ja que hi ha veus que parlen d'una pròxima destinació superior, fins i tot com a arquebisbe. La seua intenció, per damunt de tot, era abandonar el cos diplomàtic

11. Agustí Cortés Soriano, bisbe de Sant Feliu de Llobregat des de setembre de 2004. Nascut a València el 1947. El 1998 va prendre possessió a Eivissa, diòcesi de transició. No és dels bisbes més intransigents que han aterrat al Principat des del País Valencià. Al seu primer discurs a Sant Feliu va reclamar uns rectors catòlics més oberts, més dialogants, i va assumir els valors de l'Església catalana.

12. Xavier Salinas i Vinals, bisbe de Tortosa des d'octubre de 1997. Nascut a València el 1948. Compta amb bona opinió en aquesta diòcesi que abasta comarques castellonenques i tarragonines. S'hi ha integrat sense problemes, fins al punt d'oposar-se al PHN que darrerament ha defensat el papa.

13. Juan Antonio Reig Pla, bisbe de Sagorb-Castelló des d'abril de 1996. Nascut a Cocentaina (Comtat) el 1947. Prototipus de bisbe ultraconservador, ha estat capaç de dividir els capellans de la diòcesi. "Les unions de fet caminen cap a allò patològic, segons estudis fets per les instàncies més altes d'investigació psiquiàtrica" o "la destrucció dels embrions, destruir el matrimoni, introduir el repudi amb la agilitació del divorci... tot això no és propi de la nostra cultura, sinó de la cultura musulmana", són només dues de les seues declaracions més recents.

14. Esteban Escudero Torres, bisbe auxiliar de València des de gener de 2001. Nascut a València el 1946. Absolutament lligat a Agustín García-Gasco, no té cap capacitat de decisió sense l'aprovació del reaccionari bisbe de València.

15. Enrique Benavent Vidal, bisbe auxiliar de València des de gener de 2005. Nascut a Quatretonda (Vall d'Albaida) el 1959. Ordenat el passat dia 8, des que Jesús Murgui marxà a Mallorca per substituir Teodor Úbeda no hi havia dos bisbes auxiliars a València. Més popular que no Escudero.

xer aquells que tan bé sintonitzaven amb el general Franco i amb el "regionalisme ben entès". L'any 2000, el bisbe auxiliar de València Rafael Sanus –més oberturista– dimetia per les seues insalvables diferències de criteri amb l'arquebisbe.

I és que les declaracions de García-Gasco sempre són molt ben rebudes pel PP, del qual sembla una extensió a l'altar. La celebració, el passat dia 22, de la festivitat de Sant Vicent Màrtir –patró de la ciutat de València–, va ser polèmica: l'arquebisbe va comparar els qui al seu

dia martiritzaren l'ara sant amb l'actual executiu espanyol, per la persecució a l'Església que –segons va assegurar en la seua homilia– fa el Govern Zapatero.

Dos dies després Joan Pau II donava una raó més a aquells que avisen de com d'influents són els bisbes valencians, capaçs de fer llegir al sant pare una defensa aferrisada del Pla Hidrològic. Miracle o no, el cas és que el Vaticà va posicionar-se del costat dels postulats del PP.

"Agraesc al papa les seues paraules", s'afanyà a dir amb contundència el presi-

dent valencià, Francesc Camps. Des de Madrid, un menys beat Eduardo Zaplana va mostrar el seu "respecte" a les paraules de Karol Wojtyła.

Poder i Església. Església i poder. La relació fraternal entre tots dos sembla viure al País Valencià un romanç etern. La declaració del papa sobre el PHN ha estat l'enèsima demostració de força dels bisbes valencians a Madrid i Roma. La força d'una factoria que no s'atura.

Victor Maceda